

**ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК»
ННІ психології ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК»
Київський юнганський інститут
Асоціація глибинної психології «Теурунг»
Асоціація психологів РУз (Республіка Узбекистан)
Міжнародна асоціація піскової терапії (Білорусь, Росія, Україна)**

**МАТЕРІАЛИ
IV Міжнародної наукової онлайн-конференції
«ЮНГІАНСЬКЕ КОНСУЛЬТУВАННЯ:
ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА»**

05-06 червня 2021 року

м. Київ – 2021 рік

ОБРАЗ Я ТА УЯВЛЕННЯ ПРО МАЙБУТНЄ У МОЛОДІ

Хоменко І. Л.,

*студентка 2 курсу спеціальності «Психологія»,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,
e-mail: litvin.iron2011@gmail.com,*

Васильченко О. М.,

*доктор психол. наук, професор кафедри психології,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,
e-mail: vasylenko.olha@gmail.com,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2203-0457>*

Психологічні особливості в поведінці і спілкуванні людини відображаються не тільки в характеристиках, які дають їй інші люди, але і в її власних. Центральною ланкою, що акумулює знання людини про саму себе, є образ Я. У кожної людини є свій образ Я, який складається в процесі діяльності та спілкування, забезпечуючи людині єдність і тотожність самої себе в калейдоскопі мінливих подій.

У науковій літературі поняття образ Я з'явилося в зв'язку з необхідністю дослідження і опису глибинних психологічних структур і процесів особистості. Воно використовується разом з такими поняттями, як «самосвідомість», «самооцінка», «Я-концепція», «Я», «картина Я», «уявлення про себе» і нерозривно з ними пов'язане.

Зміст і обсяг поняття образу Я до теперішнього часу залишаються дискусійними. Внесок у дослідження цього феномену внесли багато вчених, які висвітлювали питання самосвідомості особистості і вивчали його з різних позицій. Основоположником вивчення образу Я прийнято вважати У. Джемса. У перших десятиліттях ХХ століття в соціології образ Я вивчали Ч. Х. Кулі [1] і Дж. Г. Мід [2].

Образ Я є когнітивно-емоційним комплексом з флюктуруючим рівнем усвідомленості і виконує адаптаційну функцію переважно в новій ситуації, а умовою розвитку образу Я, з позиції інтераціоналістських уявлень, є ідентифікація з позицією значущого «Іншого», з його статусом і його референтною групою [3].

Будь-який образ є породженням внутрішнього світу людини. Коли суб'єкт розмірковує про майбутнє, розрізнені, швидкоплинні якості оточуючого його світу, які він насилу схоплює, він намагається звести в єдиний феномен у власній свідомості, для чого вдається до зусиль практичного розуму.

Образ майбутнього формується когнітивними процесами і емоційними реакціями, в ході яких усвідомлюються і наділяються глуздом і емоційним забарвленням події минулого і прогнозовані події і обставини майбутнього [4]. Образ майбутнього як емоційно-когнітивна модель орієнтує життєдіяльність суб'єкта в масштабах багаторічної тимчасової перспективи і головних цінностей, визначає спрямованість розвитку в майбутньому і особистісний смисл переживань в сьогоденні. Не тільки сьогодення впливає на майбутнє, але і, в

свою чергу, ті чи інші очікування і уявлення про майбутнє впливають на поведінку людини в сьогоденні і переживання нею свого справжнього.

Одним з важливих завдань сучасного суспільства є моделювання та проектування образу майбутнього як ціннісної соціальної установки молоді. Відомо, що саме молодь як особлива соціально-демографічна група, з одного боку, переживає період адаптації до майбутніх змін, а, з іншого, формує образ майбутнього і несе функцію його соціального відтворення [5].

В даному аспекті молодь виконує особливі соціальні функції: 1) успадковує досягнутий рівень і забезпечує спадкоємність розвитку суспільства і держави, несе функцію соціального відтворення, тим самим формує образ майбутнього; 2) володіє інноваційним потенціалом розвитку економіки, соціальної сфери, освіти, науки і культури, тим самим реалізує цей образ.

Сучасна специфіка формування молоддю образу майбутнього полягає в характерному пробудовуванні свого майбутнього незалежно від зовнішніх обставин, тобто побудова індивідуальних траєкторій, індивідуальних образів майбутнього.

Варто зауважити, що, в порівнянні з кінцем минулого століття, молодь стала більше прагнути і розраховувати на ведення більш вільного і залежного від її власних бажань способу життя. Таким чином, молоді люди в складний і жорстокий час поглинені внутрішньою проблематикою виживання. Вони прагнуть визначити для себе ті стратегії, які допоможуть їм вистояти і домогтися життєвого успіху.

На відміну від радянського і пострадянського періодів розвитку України, сучасна молодь не орієнтується на якийсь єдиний алгоритм побудови стратегій життєвого успіху і не виходить з єдиного, спільного для покоління образу майбутнього. Образ особистого майбутнього і вибір алгоритму його досягнення сьогодні не визначаються тільки соціальним статусом молодої людини, але припускають свободу індивідуального вибору і провідне значення особистих зусиль.

У процесі побудови особистістю свого життєвого світу закладено потенції трансформування індивідуально-психологічних та соціокультурних змістів [6]. Першим кроком для оптимізації життєвих завдань для молоді має стати визначення залежності моделювання майбутнього від характеру взаємодії її особистості зі світом. Наступним кроком може бути урахування атрибутивних характеристик життєвих завдань як індивідуальних практик моделювання майбутнього.

Футурологічний наратив у його завданнєвій формі є не тільки засобом організації майбутнього, він природно поєднує і за потребою змінює те, що вже відбулося, те, що переживається в даний момент і те, що має реалізуватися.

Особистість в ролі автора цього наративу будує свій життєвий шлях, відчуваючи на собі впливи способів взаємодії зі світом. Необхідно також враховувати специфіку побудови особистістю власної історії, особливості конструювання власного шляху.

Список використаних джерел:

1. Кули Ч. Х. Человеческая природа и социальный порядок / Ч. Х. Кули. М.: Идея-Пресс: Дом интеллектуальной книги, 2000. 312 с.
2. Мид Дж. Г. Избранное / Дж. Г. Мид; пер. В. Г. Николаева. М., 2009. 290 с.
3. Актуальні проблеми психології: Збірник наукових праць Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України / За ред. С. Д. Максименка та Р. О. Семенової. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2011. Т.:VI. Психологія обдарованості Вип. 6. С.115–125.
4. Войтович Н. О. Образ майбутнього як чинник адаптації студентів першого курсу до умов навчання у вищому закладі освіти / Н. О. Войтович, Г. Делль. Психологічні перспективи. 2017. Вип. 29. С. 267–279.
5. Сингаївська І. В. Соціально-психологічний тренінг особистісного зростання як метод розвитку життєвої компетентності особистості. Кроки до компетентності та інтеграції в суспільство. Науково-методичний збірник. К.: Контекст, 2000. С. 122–125.
6. Титаренко Т. М. Нариси до соціально-психологічної теорії особистісного життєконструювання / Т. М. Титаренко. Психологічна наука: проблеми і здобутки. 2014. Вип. 5. С. 172–186.